

Kázání Elišky Havelkové Salvátor 30.8.2020

Mk 7,31-37

Ježíš se vrátil z území Týru a šel přes Sidón k jezeru Galilejskému územím Dekapole. Tu k němu přivedou člověka hluchého a špatně mluvícího a prosí ho, aby na něj vložil ruku. Vzal ho stranou od zástupu, vložil prsty do jeho uší, plivnul a dotkl se slinou jeho jazyka, vzhledl k nebi, povzdechl a řekl: „Effatha,“ což znamená „otevři se!“ I otevřel se mu sluch, uvolnilo se pouto jeho jazyka a mluvil správně. Ježíš jim nařídil, aby to nikomu neřikali. Čím více jim to však nařizoval, tím více to rozhlašovali. Nadmíru se divili a říkali: „Dobře všechno učinil. I hluchým dává sluch a němým řeč.“

Zkuste si to představit. Ježíš má za sebou dlouhou cestu se svými učedníky. Vrací se z Týru oklikou přes město Sidón. Tyto dva přístavy jsou symboly zkaženosti, velkoměsta plná pohanů a hluchých námořníků. V tomto neustálém hluku a městu plném turistů však Ježíše čeká tiché setkání s člověkem, který žije v tichu. Který nemluví a který je ve spárech davu a jiných lidí, kteří za něj rozhodují. Ježíš se zde setkává s člověkem, který, ač obklopen lidmi, žije uzavřen v tíživé samotě. Hluchoněmým člověkem.

Někteří neslyšící se naučí trochu komunikovat, jiní vydávají jen skřeky a tyto skřeky jsou dost podivné. Nutí člověka se ohlédnout v metru, aby zjistil, co to je za zvuk. Viděla jsem kdysi dokument o jednom neslyšícím chlapci z jisté africké vesnice, který se tak horečnatě snažil komunikovat, až ho jeho příbuzní začali posílat na různé exorcismy, protože si mysleli, že je posedlý. Vydával skřeky, o pozornost si říkal boucháním a občas nekontrolovaně demoloval, cokoli mu přišlo pod ruce. Měl ale štěstí, že se dostal do centra pro neslyšící, kde se setkal s podobně postiženými lidmi. Musel odejít ze svého domova pryč, aby on sám o sobě zjistil, že není ani posedlý, ani blázen – a že jsou lidé, kteří s ním dokáží komunikovat. Přestal být agresivní, naučil se komunikovat a později působil jako potulný učitel znakového jazyka, který chodil od vesnice k vesnici a pomáhal tamním neslyšícím. Vyžadovalo velkou námahu a mnoho práce, aby jak jeho, tak jeho žáky doma začali vnímat jako plnohodnotné lidi.

Když se pak přeneseme o dva tisíce let zpátky v čase do dekapolských hor východně od galilejského jezera, osud hluchoněmého člověka byl ještě o něco horší. Hluchý člověk byl totiž rituálně nečistý, měl zákaz vejít do chrámu. Byl totiž hluchý, jako ty modly. Hluchoněmý člověk mohl sice pracovat rukama, třeba na poli, pokud odkoukal, co se po něm chce, mohl být tedy docela

užitečný, ale neustále takový užitečný blázen. Do chrámu měli hluchí lidé vstup zakázán. Navíc přeci vyznání Izraelitů bylo: “Slyš, Izraeli, tvůj Bůh je Hospodin, Tvůj Bůh je jeden.” Ale jak to mohl být skutečný Izraelita, když ani slyšet nemůže. A tak byl hluchý člověk sociálně vyloučený, není vnímán jako plnohodnotný člověk se svou důstojností. Je to spíše takový lidský předmět.

Zpředmětněný doslova a do písmene je i hluchoněmý z našeho příběhu. Jméno nemá, je známý jen jako nemoc. Je definován svojí nemocí, to je vše, co o něm lze říci. Jako by to byl předmět, jako by snad ani neměl svoji vůli. Zástup tohoto člověka vezme, doslova ho odnese k Ježíši (ale vždyť on přece chodit umí) a nakonec lid Ježíšovi postiženého předá. Ježíš si ho doslova převezme. A pak nastane jedna z nejdivnějších situací Nového zákona.

Ježíš vezme dva prsty a doslova je hluchému vrazí do uší. A to je jen začátek. Mě by zajímalo, kdy vám naposledy někdy někdo strčil prsty do uší. Doopravdy se nad tím zamyslete. Kdy naposledy vám někdo strčil prsty do uší. Ptám se zcela vážně. Je to intimní a absurdní situace, ale občas v životě nastane. Když jsem vzpomínala, tak jsem si vzpomněla na to, jak mi čistila uši maminka, a poté, jak mi uši kontroloval doktor. Pravda ale je, že mi naštěstí dosud nikdo nestrkal nasliněné prsty na jazyk, ani foniatr ne.

Co to mělo znamenat? Přidává se snad Ježíš k zástupu a dělá si z postiženého legraci, že mu dává své sliny na jazyk a strká mu prsty do uší? Ovšem, co když? Co když zde Ježíš mluví tak, že mu sice my, lidé, kteří mají dar slyšet a mluvit, nerozumíme? Co když Ježíš mluví tak, že mu rozumí hluchoněmý? Jeho řečí?

Tento ubohý člověk byl donesen zástupem k Ježíši a zástup prosil Ježíše, aby na nemocného položil ruku. Ježíš ale doporučení, co s nemocným má dělat, jakoby paradoxně neslyší. Neposlouchá, co mu říkají lidé, zástup nechá zástupem, nyní jsou sami. Na nemocného ruku nepokládá, tak jak by si to zástup přál. Svoje ruce naopak používá k tomu, aby s hluchoněmým mluvil jeho jazykem. Jazykem gest. Intimním gestem, které ho přijímá se vším tím, kdo je, aby ho vysvobodil. Ježíš se ho neštítí jako nějakého nečistého předmětu. Ježíš se dotýká jeho největších bolestí, neschopností a nedostatečností. Ano, Ježíš na něj opravdu mohl jen položit ruku, ale nebylo by to málo? Ježíš vstoupil do světa tohoto člověka a poprvé na něj promluvil tak, aby mu hluchý rozuměl. Aby i neslyšícímu zaznělo ono: “Slyš, Izraeli, Hospodin je Bůh, Hospodin je Jeden.” Bůh sám se dotýká jeho nečistoty, jeho nemoci. Ježíš se dotýká nedotknutelných,

dělá nemyslitelné, strká prsty do věcí, které ostatní obchází, a místo toho, aby se tím znečistil, tak naopak očišťuje, uzdravuje a posvěcuje. Neštítí se nesvatých uší, neštítí se nečistého jazyka. Přijímá člověka takového, jaký je, aby ho proměnil, vysvobodil a uzdravil. Mluví na komunikačně zakletého člověka jeho řečí a vyvádí ho ze žaláře samoty a nepochopení. Hluší slyší, slepí vidí, malomocní jsou očišťováni, Boží království se přiblížilo. To na nemocných se zjevuje Boží moc na svědectví, k poučení a k naději.

Zástup je sice milý a přivede nemocného k Ježíši, ale když jim Ježíš jasně řekne, ať o zázraku mlčí, tak o to víc o něm vyprávějí. Oni vlastně také neslyší. Přes ten hluk a euforii neslyší, že po nich jejich Pán chce něco jiného, než si oni mysleli, než si oni představovali, než si oni vysnili, než by se jim samotným líbilo. I jim patří ono effatha, otevři se a slyš. Je čas mluvit a je čas mlčet. A když jim Ježíš řekl ať mlčí, tak ho neposlechli, protože ho neslyšeli.

Na to, abychom mohli slyšet a správně mluvit, je třeba se otevřít. Ovšem, jak dobře víme z příběhu, hluchý neotevřel sám sebe. Ani my sami sebe neumíme otevřít, ani my sami si neumíme pročistit uši a rozvázat spoutaný jazyk. A právě to je naše slabost a nemoc, pokud se považujeme za zdravé a nevidíme svoji potřebnost. Je snadné říkat Ježíši, co má dělat. Je snadné mu k trůnu vodit lidi a říkat mu, aby se jich dotknul. Ale co když ten, kdo se potřebuje otevřít, jsme právě my? To my potřebujeme, aby se nás Kristus, syn Boží, svými prsty dotknul tam, kde jsme svázáni svým předporozuměním. Effatha, otevři se.

Bohoslužby

Ve jménu Boha Otce i Syna i Ducha svatého. Milé sestry, milí bratři, vítejte na dnešních bohoslužbách. Milost Vám a pokoj.

Píseň 667,1

Žalm 138, 1 – 3

Celým svým srdcem ti vzdávám chválu, přímo před bohy ti zpívám žalmy, klaním se ti před tvým svatým chrámem, tvému jménu vzdávám chválu za tvé milosrdenství a za tvou věrnost; svou řeč jsi vyvýšil nad každé své jméno. Odpověděl jsi mi v den, kdy jsem tě volal, dodal jsi mé duši sílu.

1. píseň: EZ 138 Srdcem celým Tebe, Pane.

vstupní modlitba

Pane Bože, jsi tak veliký, že to nelze vypovědět ani popsat. Jsi milosrdný a jsi věrný, neopouštíš nás ani v těch nejsložitějších situacích, uzdravuješ naše srdce a dodáváš nám sílu na každý den. Držíš nás při životě, dáváš nám hledět na krásnou přírodu, dáváš nám slyšet

krásnou hudbu, daruješ nám společenství a přátelství. Když ty mluvíš, pak i to, co bylo mrtvé, povstává k životu. Když voláme my k tobě, slyšíš a odpovídáš. Kéž i dnes přijdeš mezi nás a my smíme zaslechnout tvoje odpovědi na naše otázky. Navštiv nás svým duchem, kéž bys nás oživil a obnovil. Jen v tobě skutečně žijeme, jen v tobě skutečně dýcháme, jen v tobě skutečně slyšíme a vidíme. Amen

1. Čtení, 5M 6, 4 – 6

2. píseň 196 Co činí Bůh

2. čtení + kázání Mk 7,31-37

3. píseň: 440 Ozvi se, Pane můj

Ohlášky

Přímluvná modlitba

Pane, ty jsi pohlédl k nebi a otevřel svá ústa k naší záchraně. Pozvedáš nás i naše oči, abychom také my v přímluvách skrze tebe volali za všechny.

Voláme k tobě za církev, aby ti více neslouchala, za lidi, kteří tě přes svá přání a předporozumění neslyší. Prosíme za všechny, kdo o tobě mluví nesrozumitelně. Kéž pročistíš uši své církvi, kéž jí rozvážeš jazyk ke své slávě. *Společně k tobě voláme, Kyrie eleison, Pane smiluj se.*

Prosíme tě za ty, kdo spolu mluvit neumí a nemohou, za všechny němé, za všechny umlčené. Za lidi osamělé a vyloučené. Najdi je na cestě jejich života a uzdravuj je. A chceš-li, použij k tomu i nás. *Společně k tobě voláme, Kyrie eleison, Pane smiluj se.*

Prosíme tě o zlomení nekončících vln násilí páchaného na křesťanech, zvláště v Nigérii a Sýrii, a dále o zachování míru, především v Bělorusku, mezi Tureckem a Řeckem. *Společně k tobě voláme, Kyrie eleison, Pane smiluj se.*

Prosíme tě o požehnání a ochranu pro žáky nastupující do škol a také o moudrost pro učitele. Svěřujeme je tvojí ochraně. *Společně k tobě voláme, Kyrie eleison, Pane smiluj se.*

Pro oběť tvého syna se odvažujeme k tobě společně volat: **Otče náš**

3. čtení = posláním Jk 1,19-21

Pamatujte si, moji milovaní bratři: každý člověk ať je rychlý k naslouchání, ale pomalý k mluvení, pomalý k hněvu; vždyť lidským hněvem spravedlnost Boží neprosadíš. A proto odstraňte veškerou špínu a přemíru špatnosti a v tichosti přijměte zaseté slovo, které má moc spasit vaše duše.

Požehnání

»Ať Hospodin ti žehná a chrání tě, ať Hospodin rozjasní nad tebou svou tvář a je ti milostiv, ať Hospodin obrátí k tobě svou tvář a obdaří tě pokojem.«

V Kristu Ježíši, našem Pánu, jemuž sláva i císařství navěky. Amen

Píseň 489 Tvé požehnání